

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΝΗΣΟΥ ΧΡΥΣΗ (Ε.Πα.Σ.Δ.Χ.)

Ηράκλειο, 9 Φεβρουαρίου 2022

**ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ “ΝΗΣΟΣ ΧΡΥΣΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΝΗΣΙ” (GR4320003)**

Κατά την 2^η συνεδρίαση (21-12-2021) της Επιτροπής Εφαρμογής και Παρακολούθησης του Σχεδίου Δράσης της νήσου Χρυσή Δ. Ιεράπετρας, ορίστηκε πενταμελής ομάδα επιστημόνων για να εξετάσει το τμήμα της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης για τις περιοχές «Natura 2000» στην ανατολική Κρήτη που αφορά στη νήσο Χρυσή ώστε να υποβληθούν σχόλια, παρατηρήσεις και προτάσεις στο πλαίσιο της διαβούλευσης. Στην ομάδα εργασίας συμμετείχαν οι εξής (αλφαβητικά):

- **Άννα Καγιαμπάκη**, Περιβαλλοντολόγος PhD, Προϊσταμένη Τμήματος Περιβάλλοντος Περιφέρειας Κρήτης
- **Πέτρος Λυμπεράκης**, Βιολόγος PhD, Έφορος Σπονδυλωτών Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης – Πανεπιστημίου Κρήτης
- **Γεωργία Ξυλούρη**, Δασολόγος, Γραφείο Συντονίστριας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης
- **Καλούστ Παραγκαμιάν**, Βιολόγος, Διευθυντής Ινστιτούτου Σπηλαιολογικών Ερευνών Ελλάδας και Συντονιστής της επιτροπής για την εφαρμογή και παρακολούθηση του σχεδίου δράσης για τη νήσο Χρυσή
- **Μανώλης Ρουκουνάκης**, Μηχανικός Περιβάλλοντος, Προϊστάμενος Τμήματος Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου

Προτείνονται τα εξής:

A) Για τα είδη:

Όπως σωστά αναφέρεται, το *Colchicum cousturieri* είναι συνώνυμο του *Colchicum curanii*. Σε διάφορα σημεία της έκθεσης όμως εξακολουθεί να αναφέρεται ως *C. cousturieri*.

Το είδος *Silene ammorhila* δεν είναι ενδημικό της Κρήτης όπως αναφέρεται σε όλα τα σχετικά σημεία της έκθεσης, υπάρχει και σε Κάσο και Κάρπαθο. Στην ανατολική Κρήτη (συμπεριλαμβανομένης και της Χρυσής) ενδημεί το υποείδος *Silene ammorhila ammorhila*.

Το είδος *Juniperus phoenicea* θεωρείται συνώνυμο του *Juniperus turbinata*.

Η φώκια *Monachus monachus* δεν έχει αναφερθεί ποτέ στο νησί της Χρυσής. Πέρα μιας τοποθεσίας στην ακτή με ένα αβαθές έγκοιλο και την ονομασία “Φωκόσπηλιος”, δεν υπάρχει βιβλιογραφικά τεκμηριωμένη παρουσία του ζώου στο νησί.

Παρουσία, και μάλιστα με ωτοκόκκια, της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* έχει αναφερθεί μόνο 3 φορές στις νότιες παραλίες του νησιού με ισάριθμες φωλιές: το 1995 από την Οικολογική Ομάδα

Ιεράπετρας (Π. Δασκαλάκης προσ. επικοινωνία), το 2014 από επισκέπτες (Μ. Δρεττάκης προσ. επικοινωνία) και το 2008 από την Περιβαλλοντική Ομάδα του ΕΠΑΛ Ιεράπετρας (Π. Δασκαλάκης προσ. επικοινωνία).

Β) Για τον οικότοπο 2250* (Θίνες των παραλίων με *Juniperus spp.*)

Η ΕΠΜ δεν έχει λάβει υπόψη τις δράσεις και τα αποτελέσματα του προγράμματος LIFE-JUNICOAST (<http://www.junicoast.gr/el/>). Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος πραγματοποιήθηκε ενδελεχής μελέτη και δράσεις προστασίας του οικότοπου 2250* και στη Χρυσή. Όλα τα αποτελέσματα του έργου είναι πολύ χρήσιμα στην τεκμηρίωση και στη διατύπωση προτάσεων. Επίσης, η ΕΠΜ δεν έχει λάβει υπόψη την σε εξέλιξη μελέτη του του Ινστιτούτου Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων (ΙΜΔΟ) του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού (ΕΛΓΟ) – Δήμητρα «Διατήρηση επί τόπου του κεδροδάσους της νήσου Χρυσής Ιεράπετρας, Κρήτης» που, μεταξύ άλλων, διερευνά τα εντομοπαθολογικά αίτια της ξήρανσης των θαλασσόκεδρων.

Γ) Για το θεσμικό πλαίσιο:

Δεν λαμβάνεται υπόψη ο κανονισμός του Καταφυγίου Άγριας Ζωής «Χρυσή» (ΦΕΚ 1655/Β'/2016) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει μετά και την με την αριθμ. 2601/2019 Απόφαση ΣτΕ.

Στην χαρτογραφική απεικόνιση των θεσμοθετημένων Προστατευόμενων περιοχών (πχ ΕΠΜ09Α: Χάρτης 10) τα όρια του ΚΑΖ είναι μετατοπισμένα, ενώ δεν υπάρχουν τα όρια του μικρού υγρότοπου "Αλυκή Χρυσής", ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο του Προεδρικού Διατάγματος για την προστασία των μικρών νησιωτικών υγρότοπων της Ελλάδας (Υ432ΗΡΥ001, ΦΕΚ 229/ΑΑΠ/2012).

Δεν λαμβάνονται επίσης υπόψη οι περιορισμοί τους οποίους θέτει η ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/79116/2511/25-8-2021 «Καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης, της χερσαίας και θαλάσσιας περιοχής της Νήσου Χρυσή και έγκριση Σχεδίου Δράσης» (ΦΕΚ 617/Δ'/2021).

Δ) Για το πλαίσιο των προτάσεων της ΕΠΜ:

Αν και για κάποιες προτεινόμενες δράσεις υπάρχει λίγο-πολύ σύμπτωση με τα δύο θεσμοθετημένα σχέδια δράσης που αφορούν στο νησί και βρίσκονται σε ισχύ, δεν έχουν ληφθεί υπόψη αυτά τα σχέδια δράσης στο σύνολό τους. Όμως, είναι απαραίτητο να υπάρξει εναρμόνιση των σχεδίων και των δράσεων. Τα σχέδια είναι τα εξής:

1. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/68092/2152 «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον τύπο οικότοπου προτεραιότητας 2250* Θίνες των παραλίων με *Juniperus spp.*» (ΦΕΚ 3723/Β'/2021)
2. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/79116/2511 «Καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης, της χερσαίας και θαλάσσιας περιοχής της Νήσου Χρυσή και έγκριση Σχεδίου Δράσης» (ΦΕΚ 617/Δ'/2021)

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα που δεν έχει ληφθεί υπόψη είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς του νησιού, το οποίο κατά πάσα πιθανότητα θα δημιουργήσει προσκόμματα τόσο στη διατήρηση της προτεινόμενης ζωνοποίησης, όσο και στην υλοποίηση κάποιων εκ των δράσεων.

Ε) Για τις προτάσεις της ΕΠΜ

α) Προτεινόμενες δράσεις/έργα της ΕΠΜ που δεν έχουν εφαρμογή στη Χρυσή λόγω του θεσμικού πλαισίου.

Οι εξής δράσεις πρέπει να διαγραφούν, διότι δεν τις επιτρέπει το νομικό πλαίσιο που διέπει το νησί:

- *Δράσεις διατήρησης και αποκατάστασης τοπίου (MM43203CA0206):* Δημιουργία πράσινων υποδομών (π.χ. βραχόκηποι, φυτοφράχτες, μικροξερολιθιές, μικρόκηποι οπωροφόρων ή φυτεύσεις διάσπαρτων οπωροφόρων κ.λπ.) σε υποβαθμισμένες δημόσιες εκτάσεις διάσπαρτα σε όλη την οροσειρά/ Παροχή κινήτρων (οικονομικά ή άλλα) σε ιδιώτες για τη δημιουργία ή αποκατάσταση υπαρχόντων υποδομών σε ιδιοκτησίες τους.
- *Ειδικές διαχειριστικές ρυθμίσεις για τη συλλογή/ συγκομιδή ειδών χλωρίδας και πανίδας (MM43203CG0208):* Καθορισμός των ειδικών ρυθμίσεων σχετικά με τη συλλογή ειδών χλωρίδας και πανίδας (χρονικές περιόδους, είδη, ποσότητες, περιοχές κτλ.)
- *Ειδικές Διαχειριστικές ρυθμίσεις για την άσκηση της θήρας (MM43203CG0410).* Καθορισμός περιοχών απαγόρευσης της θήρας. Ειδικές ρυθμίσεις άσκησης της θήρας (χρονικές περιόδους, είδη κτλ.)
- *Αποκλεισμός στην πρόσβαση μηχανοκίνητων οχημάτων επί των αμμοθινών (Κωδικός μέτρου: MM43203CF0301):* Σήμανση, κατασκευή αναχωμάτων για τον αποκλεισμό της πρόσβασης μηχανοκίνητων οχημάτων στους αμμοθινικούς τύπους οικοτόπων, κατάρτιση προγράμματος παρακολούθησης και περιορισμού της παραβατικότητας για τους καλοκαιρινούς μήνες. Σύνταξη Τεχνικής Αναφοράς, Τεχνικής Μελέτης και υλοποίησης.

β) Προτεινόμενες δράσεις/έργα της ΕΠΜ που προτείνεται να διαγραφούν, καθώς θα έχουν ελάχιστο αποτέλεσμα στη διαχείριση του Τόπου:

- *Δράσεις ευαισθητοποίησης προς παράκτιους αλιείς με σκοπό τη μείωση της θνησιμότητας θαλάσσιων χελωνών, που παρατηρείται μετά τη σύλληψή τους σε αλιευτικά εργαλεία (MM43203CG0507):* Δράσεις ευαισθητοποίησης προς παράκτιους αλιείς με σκοπό τη μείωση της «εσκεμμένης» θνησιμότητας θαλάσσιων χελωνών που παρατηρείται μετά τη σύλληψή τους σε αλιευτικά εργαλεία.
- *Μελέτη του αντικτύπου των ρύπων στους πληθυσμούς των θαλάσσιων χελωνών (MM43203CS0311):* Εκπόνηση μελέτης για τον προσδιορισμό των επιπτώσεων της θαλάσσιας ρύπανσης στις θαλάσσιες χελώνες (κατάποση πλαστικών, εμπλοκή σε εγκαταλειμμένα αλιευτικά εργαλεία, βαρέα μέταλλα, μικροπλαστικά κ.ά.).
- *Πιλοτική εφαρμογή μέτρων μείωσης θνησιμότητας θαλάσσιων χελωνών μετά την τυχαία τους σύλληψη σε αλιευτικά εργαλεία (MM43203CG0512):* Πιλοτική εφαρμογή ενδεδειγμένων μέτρων μείωσης θνησιμότητας θαλάσσιων χελωνών μετά την τυχαία τους σύλληψη σε αλιευτικά εργαλεία (εργαλεία εξαγωγής αγκιστριών, κόφτες, κ.α), καθώς και μέτρων αποτροπής/ μείωσης των συλλήψεων (π.χ. φώτα LED στα δίχτυα, κυκλικά αγκίστρια, εναλλακτικά δολώματα).

γ) Προτεινόμενη δράση/έργο της ΕΠΜ που προτείνεται να διαγραφεί με ταυτόχρονη τροποποίηση επιτρεπόμενων χρήσεων γης:

- *Ειδικές διαχειριστικές ρυθμίσεις για την αδειοδότηση εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (MM43203CC0309):* Προδιαγραφές του Σχεδίου Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και του διευρυμένου προγράμματος παρακολούθησης.

3

Αυτή τη δράση περιλαμβάνεται επειδή στις επιτρεπόμενες ειδικές χρήσεις γης (ΕΠΜ, Κεφάλαιο 4, σελ. 142), εντός των «ΖΔΟΕ-01 έως 03» έχει επιτραπεί η χρήση «34 – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ», με τον όρο: «Μόνο όσα έχουν ΑΕΠΟ και με υποχρέωση

υλοποίησης διευρυμένου προγράμματος παρακολούθησης. Σύνταξη Σχεδίου Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και ετήσιας επικαιροποίησης Σχεδίου Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Ειδικότεροι όροι περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Διαχείρισης». **Προτείνεται να αλλάξει ο όρος της χρήσης αυτής σε «Μόνο για ιδιοπαραγωγή, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών προστασίας και διαχείρισης»** ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες σε ενέργεια των υποδομών που προβλέπει το ήδη υλοποιούμενο Σχέδιο Δράσης.

δ) Προτεινόμενες τροποποιήσεις σε δράσεις της ΕΠΜ

- Βελτίωση της κατάσταση διατήρησης του οικοτόπου προτεραιότητας 2250* (MM43203CB1502).

Η δράση θα πρέπει να περιλαμβάνει την μελέτη και τη εφαρμογή των παρακάτω δράσεων:

- 1) Αξιολόγηση και έλεγχο της εξάπλωσης του πεύκου (*Pinus brutia*).
- 2) Ενδελεχή έρευνα για τις αιτίες της ξήρανσης των αρκεύθων και άλλων ειδών, και καταπολέμηση των αιτιών αυτών.
- 3) Αποκατάσταση υποστρώματος, έτσι ώστε να είναι δυνατή η φυσική αναγέννηση των ειδών του Τ.Ο. 2250*.
- 4) Ενίσχυση ενδεχομένως της φυσικής αναγέννησης θεμελιωδών ειδών, μέσω φυτεύσεων του *Juniperus macrocarpa* και δευτερευόντως του *J. turbinata*.

- Η δράση Υποδομές και εξοπλισμός ερμηνείας περιβάλλοντος (MM43203CW0115) προτείνεται να ενσωματωθεί στην δράση: Δημιουργία διαδρομών ερμηνείας περιβάλλοντος (MM43203CF0303), με το εξής φυσικό αντικείμενο:

Επιλογή και βελτίωση υφιστάμενων μονοπατιών εντός των ζωνών προστασίας. Οργάνωση διαδρομών ερμηνείας περιβάλλοντος. Παραγωγή και εγκατάσταση σήμανσης και υλικού ερμηνείας περιβάλλοντος. Δημιουργία υπαίθριων χώρων πληροφόρησης και ψηφιακών εφαρμογών.

- Διαχείριση ξενικών ειδών (MM43203CI0304) με το εξής φυσικό αντικείμενο: Καταγραφή και απομάκρυνση των ξενικών ειδών χλωρίδας. Διεξαγωγή εργασιών πεδίου για την αναγνώριση και τεκμηρίωση των ξενικών ειδών, καθώς και τη διενέργεια εργασιών εκρίζωσης και απομάκρυνσής τους. Υλοποίηση προγράμματος απομάκρυνσης οικόσιτων θηλαστικών και πτηνών.

- Η δράση MM43203CF0905 να αλλάξει σε: Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων που επηρεάζονται από τις αυθαίρετες κατασκευές και τα στερεά απόβλητα, με το εξής φυσικό αντικείμενο: Κατεδάφιση όλων των αυθαίρετων και παράνομων κατασκευών και απομάκρυνση των υλικών. Όπου απαιτείται, αποκατάσταση υποστρώματος έτσι ώστε να είναι δυνατή η φυσική αναγέννηση. Πλήρης καθαρισμός του νησιού από κάθε είδους στερεά απόβλητα.

- Η δράση Χαρτογράφηση/ οριοθέτηση τύπων οικοτόπων προτεραιότητας (MM43203CS0313) προτείνεται να ενσωματωθεί στη δράση Παρακολούθηση ειδών και οικοτόπων (MM43203CW0214) με το εξής φυσικό αντικείμενο:

Ακριβής οριοθέτηση του τύπου οικοτόπου 6220* "Ψευδοστέππα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά της Thero-Brachyrodietea". Διερεύνηση και αξιολόγηση αλλαγών σε σχέση με τα δεδομένα προηγούμενων προγραμμάτων στην περιοχή. Σύνταξη πρωτοκόλλων και παρακολούθηση οικοτόπων του Παραρτήματος Ι (2250, 6220) και ειδών χλωρίδας και πανίδας των Παραρτημάτων ΙΙ, ΙV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Σύνταξη πρωτοκόλλων και παρακολούθηση άλλων αξιοσημείωτων ειδών (τυπικά είδη, ενδημικά, μεταναστευτικά, κλπ)

ε) Επιπλέον προτεινόμενες δράσεις

1. Αποκατάσταση για την αντιμετώπιση των μεταβολών από τη δημιουργία “δρόμων” και μονοπατιών

Περιλαμβάνει τη μελέτη για τις παρακάτω δράσεις και την εφαρμογή τους:

- 1) Αποτύπωση των δρόμων και μονοπατιών που διασχίζουν το νησί
- 2) Επιλογή για διατήρηση των δρόμων και των μονοπατιών που είναι απαραίτητοι για την τήρηση των όρων προστασίας και διαχείριση των ζωνών του νησιού
- 3) Δημιουργία έργων (π.χ. περίφραξη, εγκατάσταση κωλυμάτων, πινακίδες ενημέρωσης) για την αποτροπή χρήσης δρόμων και μονοπατιών
- 4) Αποκατάσταση υποστρώματος έτσι ώστε να είναι δυνατή η φυσική αναγέννηση
- 5) Ενίσχυση ενδεχομένως της φυσικής αναγέννησης θεμελιωδών ειδών μέσω φυτεύσεων

2. Αποκατάσταση υγροτοπικών εκτάσεων

Αφορά στην οικολογική αποκατάσταση των υγροτοπικών εκτάσεων «Αλυκή» και «Κακιά Αλυκή» Απομάκρυνση αυθαίρετων κατασκευών, στερεών αποβλήτων και διευθέτηση του υποστρώματος έτσι ώστε να είναι δυνατή η φυσική αναγέννηση και αποκατάσταση λειτουργιών

3. Εκπόνηση Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης για τη θαλάσσια ζώνη περιμετρικά των νησιών Χρυσή και Μικρονήσι

Περιλαμβάνει τη μελέτη με βάση τις επίσημες προδιαγραφές για την αξιολόγηση της περιμετρικής θαλάσσιας ζώνης. Η μελέτη μεταξύ άλλων θα περιλαμβάνει:

- 1) Χαρτογράφηση θαλάσσιων οικότοπων (ζώνη Ποσειδωνίας).
- 2) Μελέτη ειδών σκληρού και μαλακού υποστρώματος (συμπεριλαμβανομένων των θανατοκοινωνιών γαστεροπόδων στην παράκτια ζώνη της περιοχής μελέτης).
- 3) Μελέτη επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον από ανθρωπογενείς δραστηριότητες.
- 4) Μελέτη παρουσίας ξενικών ειδών.
- 5) Σύνταξη πρωτόκολλων την παρακολούθηση ειδών και περιοχών
- 6) Καθορισμός όρων και περιορισμών ανθρώπινων δραστηριοτήτων

4. Σύνταξη και εφαρμογή σχεδίου φύλαξης και εποπτείας

Αξιολόγηση των αναγκών και πρόταση για τις διαδικασίες φύλαξης και εποπτείας και τις ανάγκες σε προσωπικό, υποδομές και σύγχρονο εξοπλισμό για την αποτελεσματική εποπτεία και φύλαξη της περιοχής. Κοστολόγηση εφαρμογής του σχεδίου.

5. Υποδομή προσέγγισης σκαφών για αποβίβαση στο νησί

Οι υπάρχοντες προβλήτες στο νησί είναι παράνομες και έχει εκδοθεί πρωτόκολλο κατεδάφισης. Η δράση αφορά στη μελέτη για την κατασκευή ενός ή δύο μικρών προβλητών για την προσέγγιση σκαφών που θα αποβιβάζουν το προσωπικό, τους ερευνητές και τους επισκέπτες του νησιού.

6. Αποσαφήνιση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος

Αναλυτική εξέταση του ιστορικού των φερόμενων ιδιοκτησιών από εποικισμό και η ανεύρεση τίτλων που νομιμοποιούν τις ιδιοκτησίες. Αναλυτική περιγραφή των βημάτων για απαλλοτριώσεις στο νησί με σκοπό να περιέλθει στο δημόσιο.

στ) Προτεινόμενες αλλαγές στις χρήσεις

- Να αλλάξει ο όρος της χρήσης «34 – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ» σε «Μόνο για ιδιοπαραγωγή, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών προστασίας και διαχείρισης» ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες σε ενέργεια των υποδομών που προβλέπει το ήδη υλοποιούμενο Σχέδιο Δράσης.

Από τις υπόλοιπες επιτρεπόμενες ειδικές χρήσεις γης (ΕΠΜ, Κεφάλαιο 4, σελ. 142 και εξής):

- το (6) ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ να συμπεριλάβει μόνο «Διατήρηση και συντήρηση υφιστάμενων (εκκλησιάκι του Αγίου Νικολάου)»,
- το (7) ΔΙΟΙΚΗΣΗ να συμπεριλάβει μόνο «Εκτός σχεδίου και μικρής κλίμακας εγκατάσταση» (δεν υπάρχει σχέδιο στο νησί).
- το (26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ να διαγραφεί
- το (26.12.1) «Κίνηση μηχανοκίνητων οχημάτων» να διατυπωθεί/αποσαφηνιστεί ως εξής "Κίνηση μηχανοκίνητων οχημάτων αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες φύλαξης και εποπτείας του νησιού και παρακολούθησης (monitoring) και προστασίας οικοτόπων και ειδών".
- το (26.12.2) «Οδοί ήπιας κυκλοφορίας» να διαγραφεί.